

GAZETA POPORULUI

Foaie politică-cultur

Intemeietori: Dr. N. Bălan, Dr. I. Broșu, și

Onor

„Societatea „Asociației”

Schlagmanag. 8

Loco

Abonamentul:

Pe un an 20 Cor.
Pe o jumătate de an 10 Cor.
Pe 3 luni 6 Cor.

Abonamentele să se trimită la adresa:
„GAZETA POPORULUI”, Sibiiu.

Adresa noastră e:

„GAZETA POPORULUI”
Sibiiu, Strada Urezului Nr. 41.
Apare în fiecare Duminecă.

Inserțiuni și anunțuri se primesc la
Administrația gazetei.

Un șir cu litere mărunte întâia-oraș 1 cor.
a doua și a treia-oraș 80 fileri.

Impărțirea pământului.

Ceeace țărânimă noastră așteaptă cu nerăbdare, e pe calea cea mai bună de-a se înfăptui. Planul de împărțire a pământului e lucrat gata și în numărul acesta al „Gazetei Poporului” începem a-l tipări, ca să-l facem cunoscut sătenilor noștri.

A trebuit multă osteneală și multă bătaie de cap pentru alcătuirea aceluia plan. Știm bine cu câtă trudă se face împărțirea între mai mulți copii a unei singure moșii ce le-au lăsat-o moștenire părinții — dar să împărți pământul dintr-o țară, ca să mulțămesti întru cât numai se poate pe toți copiii ei, câtă muncă se cere! Au trebuit adunate de prin cărțile fonduare informațiunile de lipsă despre pământul ce ar fi de împărțit, a trebuit căutată apoi cheia după care să se facă împărțirea și grijit bine cui să se împartă pământul, ca totul să iasă în folosul obștesc al țării. 26 de ingineri au stat la lucru luni de zile până ce s'a putut alcătui legea. Și noi vrem o lege bună, care să șteargă nedreptatea ce ni-a făcut-o stăpânirea ungurească sprijinind și îmbogățind tot pe străini, iar pe noi lăsându-ne în sărăcie, ca să lucrăm tot pe seama altora. Acum a sosit timpul să se sporească moșiile românești după numărul brațelor muncitoare și după dreptul nostru de a fi stăpâni în țara noastră. Se cuvine ca pământul să-l aibă aceia cari, în sudoarea feței lor, i-au lucrat ogoarele, ei și înaintașii lor veacuri de-a rândul.

Scopul ce-l urmărește statul prin împărțirea pământului, e să sporească și întregască proprietățile țărănești, să înjghebeze gospodăria cari să fie pildă bună de urmat, să înlesnească prăsirea vitelor de soiuri alese și să desvoalte industria națională. Creșterea vitelor și industria vor lua avânt mai mare ca până acum, fiind la noi în Ardeal terenul mai potrivit pentru aceste îndetniciri, pe când pământul fraților noștri de dincolo de Carpați e mai potrivit pentru producerea bucatelor.

Cade sub împărțire întreg pământul ce-l au în țara noastră supușii statelor străine, cari nu vor voi să se facă cetățeni ai patriei noastre; așezerea pământul corporațiilor, băncilor ș. a. cari nu locuiesc în statul nostru, apoi proprietățile celor ce trăesc mai

multă vreme în străinătate. În chipul acesta se vor împărți bună oară toate moșiile grofilor și baroșilor unguri, cari nu se vor face cetățeni români, ci vor rămânea cetățeni ai statului unguresc. De asemenea se vor împărți din moșiile mari tot pământul care trece peste 500 jughere; din moșiile de sub 500 și până la 200 jughere se va împărți pământul așa: din cele cu 400—500 jughere se vor expropria 100 jug., dela 300—400 se vor împărți 80 jughere, iar dela 200—300 se vor expropria 60 jughere. Dar unde trebuințele poporului muncitor vor cere, se va împărți pământ și din moșiile cari au sub 200 jughere.

Pădurile și pășunile de munte se vor împărți numai acolo unde va fi mare lipsa; altfel vor fi date numai în arândă comunelor, obștilor în comună, composesoratelor. În folosul statului se vor expropria și drepturile de vană, de apă și orice foloase și scutinte deosebite; în folosul obștesc sau al tovărășiiilor se vor expropria toate fabricile și orice stabilimente aflătoare pe terenurile expropriate.

Prețul de expropriere se va plăti în obligațiuni de răscumpărare a averii nemiscătoare amortizate în cel mult 50 de ani cu o dobândă de 4 procente pe an. Plata se va face prin „Banca Agrară” care se va înființa și la care statul va da din partea sa 25 milioane în lei.

Cui se va împărți pământ? La această întrebare răspund paragrafuli 43—51 dela sfârșitul legii, din cari se vede dragostea de-a împărți pământ celor ce sunt în stare să-l lucre, apoi invalizilor și celor ce-și fac datoria către țară.

Pentruca reforma aceasta să fie dusă la îndeplinire se va așeza un sfat, o comisie de căpetenie, apoi alte comisii după singuraticile județe.

Nu putem talmăci la acest loc legea în tot cuprinsul ei; ar fi bine dacă resortul agriculturii din Consiliul dirigent ar alcătui o explicare a legii, pe înțelesul sătenilor și amănunțit, cu pilde, ca să o înțeleagă tot omul.

Planul legii, așa cum a fost primit în Consiliul Dirigent, va fi supus unei sfătuirii ce se va ținea în zilele

de 25—28 Mai la Alba-Iulia și la care vor lua parte oameni pricepuți și imputerniciții celor interesați la împărțirea pământului. Pe urmă va fi convocat Marele sfat, ca să voteze legea.

Prada de războiu a armatei române: 1102 ofițeri și 7818 soldați. Am cuprins și Aradul.

I. Frontul de Ost: Schimb de focuri de armă și tun între ambele mături ale Nistrului.

II. Frontul de Vest: Am respins numeroase atacuri date de inamic în tot lungul Tisei. La 17 Maiu am intrat, în sfârșit în vechea cetate românească a Aradului. Orașul era în sărbătoare, toată populația, fără deosebire de naționalitate, a aclamat și a acoperit cu flori trupele române.

III. Numărul total al prizonierilor capturați de trupele noastre, cu ocazia operațiilor contra ungarilor, este de 1102 ofițeri și 7818 soldați, iar nu de 483 ofițeri și 4572 soldați, cum din eroare s'a publicat în comunicatul oficial din 14 Maiu.

Marele Cartier General.

Ungaria pune pușca jos fără condiții.

Din Berlin se serie că guvernul bolșevist din Budapesta ar fi primit condițiunile statorite de aliați și anume: capitularea fără condițiuni a guvernului comisarilor populari, predarea tuturor armelor și a munițiilor precum și ocuparea Budapestei de către trupele aliate. Se zice că o parte a comisarilor populari a fugit, trupele antantei fiind, precum se spune la porțile capitalei.

Predarea orașului Arad Românilor

Prefectul județului Arad, Dr. Iustin Marșeu a sosit la Lugoj împreună cu fostul comisar al guvernului unguresc la Arad, Dr. Varjasi. Ambii au luat masa la generalul francez cu care au discutat și stabilit telul predării orașului Arad autorităților militare românești. Generalul francez a pus condițiunea ca să se lase pe seama francezilor aprovizionarea orașului pentru care scop trupele franceze vor ocupa câteva din comunele din jurul Aradului.

Din sbuciumările nedreptății.

— Observări asupra unei cărți. —
(Urmare.)

Din toate cele înșirate dar mai ales din citatul ultim reiese părerea autorului, că adecă bine a fost, că nu s'a convocat sinodul. Inșă autorul nu are destul cu atât. Atacă în mod arbitrar atitudinea deamă luată de consistorul mitropolitan în 25 Ianuarie 1918 sub președința vrednicului episcop Ioan I. Papp, Consistorul mitropolitan prin hotărîrea sa a îndrumat chestiunea în competența sinodului arhidiececan accentuând, că concluzul consistorului arhidiececan din 9/22 Noemvrie 1917 „nefiind valabil, nu se poate privi de definitiv și ca atare fără sancțiune competentă nu se poate executa“.

Să examinăm chestiunea din punct de vedere logic. Despre rezoluția consistorială din 9/22 Noemvrie 1917 susține autorul, că „mai curând e un protest decât un acord“ (p. 132) încheiat cu guvernul unguresc. La p. 162 zice dl. asesor L. Triteanu, că „rezoluția consistorială, adusă în fața ultimatumului și între împrejurări excepționale de grele, constituie un refuz categoric al ofertului și o completă negațiune a planului urmărit de guvern“. Memorabila rezoluție a Consistorului arhidiececan e impresurată cu laude!!! Rezoluția consistorului mitropolitan însă la pag. 100 e numită argumentare academică și prezentată ca una care nu ține seamă de primejdia reală, care s'a deslănțuit asupra școlilor. Aici vine însă pacostea cea mare pentru dl. autor. Dsa la pagina 100 continuă așa: „ori-ce om era în drept să se aștepte la o hotărîre prin care să se anuleze rezoluția consistorului arhidiececan și să i-se dea chestiunii congruență cu interesele culturale ale poporului nostru. În loc de aceasta Consistorul mitropolitan se mulțumește cu accentuarea dreptului autonom al bisericii și îndrumă chestiunea în competența sinodului arhidiececan.“

Dacă ar trăi și orbul Varthimeu din Biblie ar vedea că autorul a declarat răs-

boi logice. De ce mai cere și d-sa ca Consistorul mitropolitan să fi anulat hotărîrea Consistorului arhidiececan, dacă cea din urmă este un refuz categoric al ofertului guvernului? Consistorul mitropolitan să fi zis dară: de ce ați refuzat ofertul guvernului? Primiți-!!? Doar după părerea autorului Consistorul arhidiececan a avut cea mai corectă atitudine, refuzând categoric guvernul și totuș Consistorul mitropolitan să fi desavuat o hotărîre atât de fericită a sateliților lui Mangra??

Opinia publică românească va vedea acum clar că era demn pentru ținuta Consistorului arhidiececan dacă ar fi luat dispoziții pentru convocarea sinodului. Mangra însă n'a voit și cu dânsul, durere, nici alții mulți, cărora li se poate aplica zicala:

„Tot una e dac'ai murit
Flăcău ori moș îngârbovit.“

Spre mândria noastră constatăm însă, că am avut un conducător îndrăzneț în Consistorul mitropolitan, care nu s'a temut de internare, cu carea afirmative a amenințat Mangra pe cei-ce cutezau să i se opună. Episcopul Ioan I. Papp și majoritatea asesorilor din Consistorul mitropolitan au știut și ei că e tot una dac'a mori flăcău ori moș îngârbovit, dar au știut că:

Nu-i tot una leu să mori,
Ori căne 'nlănțuit.

Au îndrumat deci Consistorul arhidiececan să urmeze procedura normată în § 129 al Statutului organic, înaintând afacerea la Sinodul arhidiececan.

Prin aceasta au înfierat necunoștința totală a unor oameni dela conducerea trebilor bisericești-școlare ale arhidiecezei sub raportul legilor și normelor în vigoare. Trebuie deci să vină vremea, când un sinod arhidiececan constituit în regulă va face dreptate și va aplica normele recerute față de cei-ce se vor dovedi că au fost în necunoștință totală a datorinței lor.

De încheiere încă unele observări. Am dori ca la o a doua ediție a cărții acesteia să se scrie și despre ospățul care a precedat memorabila rezoluție consistorială dela

9/22 Noemvrie 1917. Aceasta cu atât mai vărtos, cu cât despre el nu se face amintire, iar la pag. 128 nu se pomenește nici de al doilea ospăț cu care s'a încheiat sesiunea sinodală din anul 1918. Autorul zice că ședințele sinodului s'au ajurnat, dar nu amintește cele 12 nume ale minorității, care de teama Șopronului s'a prezentat la ultima ședință din 3/16 Maiu 1918, în care zi a fost și ospățul ultim sub vânzătorul Mangra.

Concluzul ședinței plenare din 9/22 Noemvrie abia s'a publicat în 2 Decemvrie 1817. Ne trebuie dovezi, că din cauza cenzurei s'a amânat publicarea. Dar concluzul nu s'a trimis în circulară oficiilor parohiale, astfel încât acestea nu aveau nici o orientare asupra atitudinii ce aveau să o ia în fața somărilor primite dela uneltele guvernului.

Abia cu data de 26-Ianuarie (8 Febr.) 1918 s'a adresat Consistorul arhidiececan cu o circulară către toate oficiile protopresbiterale. A fost silit să adreseze circulara aceasta, dealtcum lipsită de ori-ce indigitări, — fiindcă Consistorul mitropolitan intervenise în chestia școlilor cu o zi mai înainte. Se înțelege, că până atunci organele statului au cutierat deja comunele bisericești și soarta scoalelor era pecetluită.

După astfel de triste evenimente vine acum un asesor consistorial și se apără pe sine și Consistorul, ce a fost pus în fața unui fapt împlinit și în chipul acesta acordul consistorial din 9/22 Noemvrie 1919 ar fi numai sbuciumarea dreptății surghiunite.

Noi știm că mai ales nedreptatea se sbuciumă în deșert și mai știm și aceea, că jefurile depuse de credincioșii noștri pentru apărarea școalelor confesionale pretind biruința dreptății. Vor spune — dacă se cere — deputațiile cari veneau la Consistor după stat, că puțini oameni adevărați au găsit în slujba cauzei drepte a scoalelor noastre și vor demasca pe cei travestiți în mantaua prefinșilor surghiuniți pentru dreptate.

Un preot.

FOIȘOARĂ

Păzitoarea de găște și fratele ei.

Inmormântarea lui Matts cel mic.

Matts cel mic murise. Li se părea peste putință, tuturor cari îl văzuseră cu câteva ceasuri mai înainte sănătos și vesel dar, vai, așa era. Matts cel mic murise și trebuiau să-l îngroape.

Matts muri într'o dimineață când se crepa de zori și — afară de soră-sa Asa, — n'a fost nimeni de față la moartea lui.

— „Nu chema pe nimenea“, a zis micul Matts, când i se apropia de sfârșite vieața. Sora i-a împlinit dorința inimii. „Așa mă bucur Asa, că nu mor de boala aia“, a zis Matts cel mic. „Nu-mi pasă de moarte, numai să nu mor ca mama și frații, de boala lor. Dacă aș muri de boala de piept cu greu ai putea dovedi tatii, că ceilalți au avut o boală ca toate boalele; da o să vezi că acu are să și reușească fie“.

După ce și-a dat sufletul, a rămas așa încă multă vreme lângă fratele mort,

pe scănelul ei, și s'a gândit la toate câte a trebuit să le îndure micul ei frățior câtă vreme a fost în viață. Și-a zis Asa: frate-meu și a purtat într'adevăr, toate năcazurile și chinurile cu bărbăția unui om mare. I-au venit în minte cuvintele lui cele de pe urmă. Ce curajos a fost întotdeauna! De asta era'n curat Asa, că dacă e vorba să-l ducă la groapă acum pe Matts cel mic, apoi va trebui să-l îngroape cu toată cinstea, înlocmai ca pe un om vârstnic.

Nu își închipuia cătuș de puțin că n'are să aibă greutăți mari, ca să ducă așa un prepus la îndeplinire; dar o dorea din toată inima ei și pentru micuțul ei Matts voia să pună toate pietrele în mișcare.

Păzitoarea de găște Asa, se afla pe vremea aceea sus de tot, în țara Laponezilor, la marea întindere de mine, numită Malmberget. Era cindat că se afla tocmai acolo, dar poate că era bine pentru ea.

Matts cel mic și cu soră-sa călătoriseră prin codri mari și fără de capăt, până ce au ajuns, la urma-urmelor, acolo. Mai multe zile de-a rândul, n'au dat cu ochii nici de pământ roditor, nici de vre o gospodărie, decât numai de căsuțe mitite

pentru poștă — până ce au sosit, fără de veste, la cimitirul (țintirimul) cel mare dela Gellivare.

Satul acesta se afla cu biserica sa, cu gara pentru tren, cu primăria, banca, spițăria și birtul său, la poalele unui munte înalt, pe al cărui creștet chiar și acum, în puterea verii, luceau dungile albe ale zăpezii. Casele din Gellivare erau aproape toate încă nouă de tot și erau bine și cu rânduială zidite. De n'ar fi văzut copii zăpada pe munți și mestecenii, cari steteau încă pleșuvi de tot, nu li s'ar fi părut Gellivare de loc ținutul, care e atât de sus în țara Laponezilor. Și totuș n'a fost Gellivare locul unde aveau să găsească pe tatăl lor, ci era Malmberget, care era ceva mai spre miază noapte și-acolea de sigur nu erau toate așa de bine orânduite ca în Gellivare.

Asta din pricina următoare: cu toate că de multă vreme au știut oamenii că în împrejurimile dela Gellivare se găsesc multe mineraiuri, de fier, totuș, au început să le scoată abea numai de vre-o câți-va ani, după ce se zidise calea ferată. Atunci însă se porni un puvoi de mai multe mii de oameni, de odată, și s'a și găsit lucru din

Făra nume I.

Chestie financiară.

Intre ramii afacerilor de bancă, înainte de războiu, era și schimbul de monede străine, așa numita zarafia. Nu erau dese, și nici prea însemnate afacerile acestea. Monedă străină nu avea de unde să incurgă multă în țară. Vedeam foarte rar mărci germane, lire sterline, lire turcești. Cele mai numeroase erau monedele românești: lei.

Orașul vestit pentru zarafi, era Brașovul. Ceeace este ușor de explicat. Brașovul era centrul de negoț între Orient și fosta Monarhie Austro-Ungară (fie-i țărâna ușoară) și Germania. Aici se întorceau negustori, cari duceau mărfurile de la noi în România, Bulgaria, Turcia. De aici iarăși se duceau negustorii, cari aduceau mărfurile din aceleași țări răsăritene: lână, pescărie, coloniiale, bucate și altele. Când veneau aduceau monedă străină, când se duceau le trebuia monedă străină. În Brașov se găseau zarafi berechet cari se îndeletniceau cu negoțul de bani străini, și pentru cumpărare și pentru vânzare.

Negoțul curgea în zeci și sute de mii.

Cel mai vestit bancher, mai bine, zaraf, pe la 60—70, era Manciu. Unul din familie se căsătorise cu unica fiică a reposatului metropolit Mețianu. Acest Manciu mersese odată la un bal costumat al Românilor, dimpreună cu soția sa, în costume turcești, pe cari erau cusuți galbeni de tot soiul. Erau vremuri de aur pe atunci.

Dupăce s'au înființat bănci în Brașov, au început și acestea cu zarafie. Cu deosebire Lei românești se schimbau cu sutele de mii.

Și astăzi, sunt mai mulți zarafi români în piața Brașovului.

Nici odată însă n'a fost negoț așa mare cu bilete românești, cum a fost până de curând, după proclamarea României-mari.

Bilete românești fabricate de nemți, bilete de ale Băncii Naționale, au inundat de-odată în toată Transilvania.

Lumea nu era orientată în privința monedei fabricate de nemți.

Și acum a început specula. Mulți îndrăzneți s'au ridicat de-odată la averi de sute de mii.

Intre speculanții din Transilvania au fost și unele bănci românești. Lucru străin însă, acestea puteau fi în măsură să fie orientate asupra valorii monedei, dar nu erau, pentru că nu cumpărau Lei, cum ar fi putut să-i cumpere și să nu-i lase pe mâna străinilor, ca să se îmbogățească aceștia.

Ce m'a mirat însă, este faptul ce l'am observat la unele bănci românești, și care mai continuă și astăzi cu schimbul de monede românești.

La acelaș ghișeu, unde se prezentă vânzătorii și cumpărătorii de bilete, cassierul ofere preț minimal, așa că mușterii se depărtează de la ghișeu, și la 2 pași, îl așteaptă funcționarii institutului, cari îi ofer prețuri mai mari, astfel câștigul, care ar trebui să fie al băncii, pentru că funcționarii sunt plătiți de Bancă, intră în portofelul funcționarilor.

Cunoaștem cazuri, că în chipul acesta funcționarii au făcut câștiguri de mii, în paguba băncii, la care erau angajați.

Consiliul dirigent român Resortul de alimentare.

Ordonanța

despre unele dispozițiuni de tranziție în ce privește comerțul liber cu alimentele.

Spre a ușura populației neaprovizionate cu alimentele cele mai necesare câștigarea acestora din mână liberă, de altă parte spre a înlesni trecerea dela sistemul de azi de alimentare publică, — ca o urmăre firească a stării de război, — la viața normală de alimentare particulară, să ordonează următoarele:

Art. 1. Pe teritoriul județelor Brașov, Treiscaune, Ciuc, Murăș-Turda, Clej, Bistrița-Năsăud, Solnoc-Dobâca, Odorhei, Târnava-Mică, Târnava-Mare, Făgăraș, Sibiu, Alba-Inferioară, Turda Arieș, și Hunedoara și a orașelor cu drept municipal aflătoare pe aceste teritorii să sistează cu ziua de 20 Mai 1919 ori ce rechiziție de alimente.

Art. 2. Cu ziua de 21 Mai începând să declară liber comerțul cu alimentele pe lângă următoarele restricțiuni:

a) Din 21 Mai până în 1 Iunie să admite cumpărarea de alimente numai oficialităților cu scopul de-a le folosi pentru alimentarea celor neaprovizionați din singuraticile localități.

Să îndrumă reprezentanții orașelor și toate antistiile comunale, că în intervalul dela 21 Mai până la 1 Iunie să cumpere din mână liberă și prin bună invoială cvantul necesar de alimente pentru cei neaprovizionați până la noua recoltă.

b) Din 1 Iunie începând și până la noi dispozițiuni să permite tuturor locuitorilor, de pe teritoriile amintite în Art. 1 cumpărarea de alimente în măsura lipsurilor, cari se pot ivi până la 1 August data recoltei noi.

Art. 3. Comerțiu în mare cu alimente este întrezis până la noi dispozițiuni.

Singur persoanele provăzute cu legitimațiuni date direct de către Consiliul Dirigent Resortul de alimentare sunt în drept, de-a cumpăra alimente în cvant mare în vederea alimentării celor neaprovizionați.

Art. 4. Toată vama morilor să declară de secestrată până la noi dispozițiuni, pe lângă prețurile maximele în vigoare spre a putea fi folosită prin primăriile comunale pentru alimentarea celor neaprovizionați tot în prețul maximal din vigoare până acum.

Art. 5. Exportul de alimente de pe teritoriul de sub puterea publică a Consiliului Dirigent să interzică.

Excepțiuni să fac numai pe baza unei hotărâri speciale a Consiliului Dirigent Resortul de alimentare.

Art. 6. Ori ce transport de alimente mai mare de 80 kg., ce se face pe căile ferate, este legat de permisiune. Pentru transportul pe osie nu să cere nici un permis.

Permisunile în județ se dau de către comisarul de alimentare al respectivului județ, afară de județ și pe teritoriul de sub puterea publică a Consiliului Dirigent să eliberează de către resortul de alimentare.

Art. 7. Aprovizionarea populației cu zahăr, sare, petrol și derivatele sa'e se va face și mai departe conform ordonanțelor de până acum.

greu pentru dâșii, numai le lipseau casele și de aceea au fost siliți să și le ridice, așa, în ruptul capului, după cum s'a putut; unii și-au înciocălat din bârne nenetezite niște căsuțe, alții locuiau prin niște șoproane, pe cari și le ridicaseră din lăzi și din cutii, goale de dinamită, pe cari le-au pus peste olaltă ca nește cărămizi. Incet pe'ncetul s'au ridicat destul de multe case în toată regula, dar întreg ținutul arăta ciudat de tot. Aici erau ulițe mari, cu case frumoase și luminoase, printre ele însă dai fără de veste, de câte o bucată pe pământ necultivat, cu cioturi de pomi și cu pietriș. Inspectorii și inginerii aveau case de locuit, frumoase, mari, iar lângă ele erau bărci joase, hazlii de tot, cari se ridicau de pe vremea când veniseră oamenii mai întâi pe acolo. Pe lângă astea mai erau căi ferate, lumină electrică și case mari, unde erau adăpostite mașinile. Printr'un tunel luminat cu lumină electrică puteai merge cu trenul până adânc în munți; pretutindeni o mișcare mare și un tren după altul, încărcat din greu cu fier, părăsea gara. De jur'mprejur însă se întindea pustiul, pe care încă nu se apucase omul să lucreze pământul, pe care încă nu se zidise vre-o

casă, în care nu locuia altcineva decât poporul Laponezilor, care umbla de colo-colo cu vitele sale trăgătoare, numite *reni*.

Sta acu Asa lângă trupul neînsuflețit al fratelui ei și se gândea că și în viață e întocmai așa, ca aici, în locul acesta. De obicei mergeau toate în toată regula și pacinic; dar văzuse ea și aici una-alta ce i s'a părut sălbatic și ciudat și a avut simțământul, că aici poate ar fi în stare cu mai mare ușurătate decât într'alte ținuturi să ducă ceva în îndeplinire, ce era afară de faptele obicinuite.

S'a gândit ea cum le-a mers când au ajuns în Malmberget și când au întreat după un lucrător, căruia îi ziceau Ion Assarsson și care avea sprâncenele crescute laolaltă. Sprâncenele astea îmbinate își băteau mai întâi la ochi la tatăl-lor. Din pricina asta și-au putut aduce aminte oamenii ușor de el și copii au aflat, că tatăl lor a lucrat câțiva ani în Malmberget, dar că acum a apucat-o din nou la drum. De câte ori îl cuprinde neliniștea, ziceau oamenii, o apucă razna, fără de țință, pe-aci'ncolo. Unde se duse n'o știa pui de om, dar toți steteau să jure că o să se întoarcă peste câteva

săptămâni. Dacă erau ei copii lui Ion Assarsson, ziceau oamenii, puteau prea bine să locuiască în coliba lui, câtă vreme își așteaptă pe tatăl lor. O femeie a scos mai apoi cheia dela casă de sub ușă și a lăsat pe copii să între în odaie. Nimemea nu s'a mirat de venirea lor, dar tot atât de puțin părea că se miră cineva că tatăl lor colindă, așa, fără de nici o țință, câteodată, prin pustiul. Acolo, sus, erau învățați ca fiecare om să lucreze după cum îl tăia capul.

Așa și-a lămurit repede în minte cum are să îngroape pe Matts cel mic. Luase parte, Dumineca trecută, la înmormântarea unui supraveghetor la băile de cărbuni. Cosciugul l-au tras caii domnului inspector la biserică din Gellivare și un șir lung de tot de lucrători la mine au urmat sicriului. La groapă a cântat o fanfară de muzicanți și un cor. După înmormântare au poștat pe toți, câți au fost la biserică, la o catea în casa școlii. Așa ceva la fel dorea păzitoarea de găște Asa pe seama fratelui ei, a lui Matts cel mic.

Atât de tare s'a obicinuit cu gândul acesta încât par'că vede aproape aievea întregă înmormântarea; mai apoi i-a scăzut

Art. 8. Referitor la teritoriile celelalte aparținătoare puterii publice a Consiliului Dirigent neamintite în Art. 1 rămân în vigoare dispozițiunile de până acum atât în ce privește prejurile maximale, cât și rechiziționarea alimentelor.

Art. 9. Comisariatele de alimentare se mențin până la noi dispozițiuni și li s'impune îndatorirea specială de-a pune în aplicare și

de a controla și supraveghia aplicarea dispozițiunilor ordonanței prezente.

Art. 10. Aceia cari nu respectă dispozițiunile ordonanței de față, vor fi pedepsiți până la 200.000 cor. amendă în bani și până la 6 luni închisoare pe lângă confiscarea alimentelor de contravenție.

Șeful resortului de alimentare:
Dr. Romul Bolla m. p.

Cu pași mari către pace.

Fie-care zi ne apropie cu câte un pas uriaș spre mult dorita pace. Sfatul cel mare al antantei dela Paris aproape și-a sfârșit lucrările și-a împărțit din nou, după dreptate, fața pământului. Acum popoarele cele mici pot resufla și ele în scumpa libertate. În zilele trecute s'au și înfățișat împunătorii Germaniei la Paris pentruca să li se spună ce au de făcut. Iată cari sunt condițiile puse Germaniei de aliați, pentru ca să o desvețe pentru totdeauna de-a mai călca în picioare legea, dreptatea și libertatea neamurilor mai mărunte:

La apus pierde Alsacia și Lorena. Aceste provincii se vor da Franței, libere de ori-ce sarcini.

Ținutul din jurul Saare-i, cu minele de cărbuni, trece de-asemena asupra Franței. Belgia își reia județele valone Saint-Vitthe, Eupen, Malmedy și Montjoie. Ținutul din stânga Rinului împreună cu capetele de pod Colonia, Coblenz și Mainz va fi ocupat militarmente timp de 15 ani, cu golire treptată în timp de 5 ani, în caz când Germania va dovedi că împlinește toate condițiile contractului.

În dreapta Rinului pe o fâșie de 50 km. germanii n'au voie să întreprindă nimic cu caracter militar.

Hotarul dela Nord se schimbă așa că se repară nedreptatea dela 1864: provincia Schleswig își va hotărî singură soarta.

La răsărit Germania suferă o grea tăiere în favorul Poloniei. După ce taie colțul Sileziei, noua linie de graniță intră adânc în trupul Prusiei de ieri și ajunge la marea Baltică, lăsând astfel ieșire Poloniei la mare.

Danzigul cu un brâu de pământ împrejur va fi oraș liber, scos de sub stăpânirea Germaniei.

Prusia orientală este despărțită de restul țării prin ieșirea la marea Baltică.

Populația din marginea de Sud a Prusiei orientale va hotărî, prin votul ei, sub care stăpânire preferă să trăiască în viitor.

În afară de aceste modificări, Germania este obligată se repare pagubele săvârșite prin atac, trebuind să plătească asupra sumei o arvună de 20 miliarde mărci până la 1 Mai 1921.

Prin condițiile economice Germania recunoaște tuturor statelor aliate și asociate egalitatea de orice foloase.

Armata va fi numai de 100.000 oameni, și nu va mai avea marină de războiu.

Redusă la hotarele arătate datoare pentru câțiva zeci de ani, trufașa împărăție dela 1914 înfățișează icoana unei desăvârșite prăbușiri.

În această stare Germania nu mai poate juca rolul pozitiv convenit unei țări de întindere ce i-a rămas. De aceea, va trebui să recunoască toate schimbările petrecute în sinul repozatei Monarchii Habsburgice și va trebui să recunoască „independența” Austriei, mai ales că această republică nu și mai vede interesul de a-și lega soarta de o Germanie, pe deplin învinsă, cu care nu ar împărtăși decât lipsuri și sarcini.

Așisderea toate coloniile din oceanul pacific se împart între Japonia, domeniile britanice și Anglia; iar cele din Africa revin Franței și Mare-Britanii în un contract ale cărui condiții se vor stabili de Liga națiunilor.

iarăș curajul și și-a zis, că tot n'a putea fi așa precum și-o dorea dânsa. Nu pentru că ar fi fost prea costisitor. Ea și cu Matts cel mic și-a agonisit, punând de oparte bani destui și-i putea prea bine plăti o înmormântare așa de frumoasă, după cum numai și-o poate închipui cineva. Greutatea era altundeva. Oamenii mari, o știa Asa prea bine, nu voiau să se lase purtați de nas de un copil, iar Asa n'avea decât vre-o câțiva anișori mai mult decât Matts cel mic, care acu, că era mort, lungit lângă ea, arăta, vai, atât de mic și de slăbuț! Asa însăș era doară încă un copil.

Întâia ființă, cu care a vorbit Asa despre înmormântare, a fost o îngrijitoare de bolnavi. „Sora” Hilma a sosit în casă nu mult după ce și-a dat ultima răsufare Matts cel mic și încă înainte de a fi crepat ușa să intre a știut cum stau lucrurile înăuntru. Pe vremea aceea trebuia să se gate. În după-amiaza zilei premergătoare trecuse Matts cel mic în apropierea băilor de cărbuni s'a apropiat prea tare de povârnișuri, unde tocmai dădeau cu dinamită și a fost lovit de câteva pietri, cari zburau în toate părțile. Era singur-singurel și a zăcut multă

vreme lipsit de conștiință, fără ca cineva să fi știut ce se întâmplase. La urmă au căpătat știre despre nenorocirea întâmplată câțiva oameni, cari lucrau în pământ — dar într'un chip deosebit: ziceau oamenii că le-ar fi strigat un poșandic mititel, care ar fi apărut la marginea băii să alerge repede într'ajutorul lui Matts cel mic, fiindcă zace la gura băii și e gata să și piardă tot sângele. După acestea l-au dus pe Matts cel mic acasă și l-au legat; dar era prea târziu. Pierduse atâta sânge, încât nu mai au fost în stare să-l mântuie.

Când a intrat îngrijitoarea de bolnavi în odaie, se gândea mai puțin la Matts cel mic și mai mult la sora lui. „Ce o să mă fac cu biata copilă?” se întreba îngrijitoarea. „O să fie nemângăiată”.

Dar a văzut redede, că Asa nici nu plânge, nici nu se tânguie, ci că ajută liniștită de tot, la toate câte trebuiau duse în îndeplinire. Îngrijitoarea se miră de asta; dar a primit deslușirile trebuitoare când a vorbit cu Asa în privința înmormântării.

— „Dacă ai avut pe cineva ca Matts cel mic și dacă ai trăit lângă el”, zise Asa, care vorbea ceva cam bătrânește și sărbă-

RĂVAȘUL SĂPTĂMÂNII

Sibiu 25 Mai 1919.

Plecarea familiei regale. Regele și regina vor pleca în Ardeal Joia viitoare spre a vizita, precum am mai scris, întreg Ardealul.

În călătoriile lor suveranii vor fi însoțiți de dl. M. Ferechide președintele consiliului și probabil, de dnii I. G. Duca, ministrul agriculturii și gen. Văitoianu, ministru de război.

În tot cursul călătoriei prin Ardeal d. I. Maniu, președintele consiliului, diriginte dela Sibiu, va însoți pe suveranii.

Ședințele Academiei din București. La ședința iubilară a Academiei române M. S. Regele a rostit o înălțătoare cuvântare preamărind însușirile și virtuțile țărânului român, despre care o spus că își tâlmăcește cugetul și simțirea în versuri chiar și în toiu luptelor și un atare popor nu poate pieri. A sfârșit arătându-și încrederea că Academia română va da și în viitor pildă înălțătoare a unirei tuturor la muncă pentru trainica așezare a României noi pe care ne-a dăruit o Dumnezeu. Mișcătoare și plină de însuflețire au fost și discursurile dlor Onclul, Negruzzi, Iorga, Inculeț, Nistor și Andreiu Bârsanu.

Generalul Berthelot în gara Brașovului. Miercuri 7 Maiu la ora 4 d. a. a sosit în gara Brașovului trenul special al generalului Berthelot care pleca spre Franța. I s'a pregătit o primire frumoasă din partea publicului brașovenesc care îndată după amiază a alergat la gară să ocupe loc pe peron.

În gară au fost toate autoritățile civile și militare, doamnele din Crucea roșie română și reununi, studențimea liceului și școlii comerciale și alt numeros public. La oprirea trenului în gară, publicul a izbucnit în strigate de „să trăiască” și urale nesfârșite. Compania de onoare din reg. 105 a dat onorurile și muzica militară a regimentului 89 a întomat Marsilia și alte marșuri.

torește, „atunci trebuie să te gândești mai întâi de toate cum să-i dai cinstea cuvenită, câtă vreme se mai poate. După aia-i vreme destulă de plâns”.

Și s'a rugat apoi de îngrijitoarea de bolnavi să-i ajute să-l ducă la groapă pe Matts cel mic cu toată cinstea cuvenită. Că nime nu este mai vrednic de ea decât Matts cel mic, zicea Asa.

Îngrijitoarea fu de părere că dacă gândul acesta poate să-i aducă mângâiere bieteii copile părăsite, atunci însemna faptul acesta o mare fericire pentru Asa. I-a promis că are să-i ajute și asta era de mare însemnătate pentru Asa, ba i s'a părut ca și când și-ar fi ajuns încă de pe atunci ținta, fiindcă glasul sorei Hilma cădea greu aici în cumpănă. În întreg ținutul acesta de băișag, unde răsuna zilnic pușcăturile de dinamită, trebuia să fie în fiecare clipă orice muncitor pregătit să fie lovit de câte o piatră, care sboară prin aier sau de câte o stâncă, ce se prăvale la vale și de aceea voia fiecare să țină mână bună cu îngrijitoarea de răniți.

De aceea când a mers sora Hilma dela lucrător la lucrător și i-a rugat să în-

În numele Braşovului a salutat pe generalul Berthelot dna Maria Baiulescu preşedinta Uniunii femeilor române din Ardeal şi a Crucii roşii române, în limba franceză.

Generalul Berthelot răspunde cu verva sa oratorică obişnuită vorbindu-ne de legăturile indisolubile dintre cele două naţiuni surori şi de neşterse amintiri printre noi.

Alegerile pentru Constituantă, adecă pentru parlamentul tuturor ţărilor locuite de români, ce se va aduna la Bucureşti, au fost amânate. Dl. M. Pherekyde a declarat că amânarea se datoreşte faptului că în Basarabia nu se pot face, fiind zonă militară şi în Transilvania sunt lupte în curs, deci zonă de operaţie.

Libertatea comerţului. Dl. Dr. Romul Boilă, şeful rezortului prin ordonanţa Nr. 565 publică în trupul ziarului nostru de astăzi, că după o stânjenire de peste 4 ani de zile comerţul cu alimentele se declară liber, iar rechiziţionările pe teritoriul până la vechea linie de demarcaţie, încetează.

Ordonanţa dlui Dr. R. Boilă are o însemnătate foarte mare. Ea este o garanţie că neajunsurile şi lipsurile de până acum, — vor trece cât de curând şi se va începe iarăş vremurile cele bune. Atragem luarea aminte a cetitorilor asupra acestei ordonanţe pentru de a şti tot omul ce se poate vinde şi cumpăra spre mulţumirea şi bucuria fiecăruia.

Concertul dşoarei Lelia Popovici. Dşoara Lelia Popovici, fiica mult regretatului componist şi profesor de muzică dela Braşov Nichi Popovici una dintre cele mai bune cântăreţe ale noastre, absolventă a conservatorului din Bucureşti şi Viena, va da Sâmbătă în 24 Maiu 1919 la orele 8 seara în sala Unicum un concert cu următorul program:

1. G. Dima: a) De ce nu-mi vii, b) Mândruţică de demult. 2. Schumann: Florin şi Florica. 3. M. Reger: Singurătate. 4. I. Brahms: Cântec de iubire. 5. H. Wolf: Taina. 6. Liszt: Loreley. 7. Saint Saens: Clair de lune. 8. Liszt: Oh, quand je dors.

9. Bizet: ...Pastorale. 10. G. Dima: a) Murgurel. b) Ştii tu măndro. 11. T. Brediceanu: a) Ştii tu badeo ce mi-ai spus. b) Pe sub flori mă legănai.

Dşoara Lelia Popovici — cu vocea-i dulce de sopran liric — este interpreta cea mai bună a cântecelor noastre naţionale, de aceea credem, că lumea românească din Sibiu şi jur va grăbi să o asculte.

Senior.

Intre ţăranii români din România-veche precum vesteşte, dl. ministru I. G. Duca s'a împărţit până acum 2.500.000 hectare de pământ. Aproape toată întinderea aceasta este acum arată şi sămănată de proprietarii cei noi.

Din pomelnicul mucenicilor noştri. Acum câţva timp am vestit moartea de mucenici a preoţilor români din Şimand (judeţul Arad) Cornel Popescu şi Cornel Leucuţa. Bandele maghiare au ucis pe aceşti buni români în modul cel mai crud, chinându-i, ciopărtindu-i apoi aruncându-i în Criş.

Cadavrele lor au fost aflate după zece zile chiar în ziua Paştilor şi în urma furiei unguşilor au putut fi înmormântate fără însoţirea obicinuită a familiilor şi a credincioşilor.

Allăm acum, că înmormântarea creştinească a nefericiţilor preoţi va avea loc în ziua de 22 Mai în Şimand unde se va ridica din partea credincioşilor un frumos monument pentru amintirea iubiţilor lor părinţi sufleteşti.

Cu cât s'au urcat preţurile. După o statistică apărută de curând în foile din străinătate, Australia e pământul cel mai fericit, deoarece preţurile lucrurilor de ale gurii nu s'au urcat acolo decât cu 30%. — După Australia urmează Statele-Unite unde traiul s'au scumpit numai cu 65%. — În Europa mai bine stă Olanda, preţul s'a urcat cu 70%. — Urmează Danemarca cu 80%. — Sviţera cu 100%. — Franţa şi Anglia cu 104%. — Spania şi Portugalia cu 122%. — Suedia cu 187%. — Germania, Belgia, Nor-

vegia şi Ungaria stă între 150—200%. Austria, Finlanda şi Rusia au întrecut şi cifra aceasta din urmă.

Fertul de rachiu. Conform ordonanţei direcţiei financiare Nr. 625/919, nu e permis fertul de rachiu fără a fi plătit înainte darea cerută (darea de producere de spirt). Conavenienţii vor fi pedepsiţi în bani. În caz când pedeapsa s'ar dovedi de neincasabilă, se va schimba în pedeapsă cu închisoare. Poliţia de stat în Sibiu.

Cât vor plăti burlacii în Serbia? Ministrul de finanţe sârb a redactat un proiect de lege care-l va înainta reprezentanţei popoarele îndatăce aceasta îşi va începe activitatea. În baza acestei legi, toţi bărbaţii necăsătoriţi văduvi, divorţaţi şi fără copii, în vârstă dela 25—60 de ani sunt supuşi cu începerea dela 1 Ianuarie 1920 la o dare stabilă de 240 dinari, fără considerare la starea lor materială.

Mersul trenurile în Sibiu. Valabil din April:

1. Sibiu — Bucureşti pleacă ora 5.44 p.m.
2. Bucureşti — Sibiu soseşte „ 11.00 a.m.
3. Sibiu — Copşa-mică pleacă „ 6.20 a.m.
4. „ „ „ 4.02 p.m.
5. Copşa-mică — Sibiu sos. „ 11.35 a.m.
6. „ „ „ 10.05 p.m.
7. Sibiu — Vinţul de jos pleacă „ 8.00 a.m.
8. Vinţul de jos — Sibiu sos. „ 7.30 p.m.
9. Sibiu — Cîsnădie pleacă „ 5.23 a.m.
10. Cîsnădie — Sibiu soseşte „ 7.04 a.m.
11. Sibiu — Căneni pleacă „ 7.04 a.m.
12. Căneni — Sibiu soseşte „ 10.30 a.m.
13. Sibiu — Sighişoara pleacă în fie-care Luni, Mercuri şi Vineri 7.43 a.m.
14. Sighişoara — Sibiu soseşte în fie-care Marţi, Joi şi Sâmbătă 7.00 p.m.

O fată cinstită

care ar avea să lucreze şi la lucruri mai dure se primeşte pe lângă plată bună la

Hans Fieles 165 1—1

Agentura de comerţ Str. Orezului Sibiu 41.

tovărăşească în Dumineca viitoare la locul de veci pe Matts cel mic, în convoiul înmormântării, n'au fost mulţi cari i-au respins rugarea. „Dacă ne roagă sora Hilma de una ca asta, o facem“, le era răspunsul.

Şi cu muzica a adus îngrijitoarea toate în rânduală, după cum dorise ea; aveau să cânte la groapa des-hisă cu trîmbiţile şi un mic cor avea să cânte un cântec. În privinţa şcoalei n'a întreprins sora Hilma nici un pas, fiindcă domnea însă o vreme frumoasă încă, dăinuitoare de vară, au hotărât să ospăteze pe cei ce vor lua parte la înmormântare cu cafea sub cerul liber, afară. Mese şi bănci aveau să împrumute dela ordinul Bunilor Templieri, din sala lor, iar ceşti şi filigene dela un neguţător. Două femei de ale băieşilor, cari aveau fel de fel de lucruri puse la o parte în lăzile lor, lucruri, pe cari nu le întrebuntau, câtă vreme locuiau aici în pustietate, două femei, zic, au scos de dragul sorei neşte pânzături minunate, cari aveau să fie întinse pe mese când se va servi caleaua.

Apoi au poruncit pesmeţi şi covrigi la un brutar din Boden şi colături (prăjituri) negre-albe la un cofetar din Lulea.

S'a pornit o răsmiriţă aşa de mare din pricina înmormântării, pe care voia să o facă Asa fratelui ei, încât întreg Malmberget-ul nu vorbea altăceva decât numai de aceasta. Mai pe urmă ajunse vestea şi la urechile inspectorului.

Când auzi acesta, că au să petreacă la locul de veci cincizeci de băieşi pe copilul de doisprezece ani, care pe cât ştia el, fusese un copil-cerşitor, ce colinda de colo-colo, i s'a părut totul o nebunie întreagă. Şi cântece de jale şi muzică şi împărţire de cafea! Şi groapa împodobită cu ramuri de brad şi prăjituri din Lulea! A lăsat să vină îngrijitoarea de bolnavi la sine şi i-a poruncit să se împotrivescă la toate astea, ca să nu se ducă în îndeplinire.

— „Nu e cu cale“, zise inspectorul, „să lăsam copila să şi arunce banii în felul ăsta. Oamenii mari n'au să se ia cu nici un preţ după ce-i trăsneşte'n cap unui copil. Va faceţi cu toţii de răs“.

Inspectorul nu era nici scos din sărite de supărare, nici mâniaş; o spuse liniştit de tot şi rugă pe îngrijitoarea de bolnavi în cuvinte simple să dea poruncă să nu se

cânte nici din gură, nici cu instrumentele şi să nici nu i se facă un convoiu atât de mare copilului. Va fi peste de-ajuns dacă au să petreacă pe Matts cel mic nouă până la zece oameni la mormânt. Îngrijitoarea nu se împotrivi cu nici un cuvânt inspectorului, pe de-o parte din pricina cinstei, care i o da, de pe cealaltă parte, fiindcă şi dânsa era pătrunsă, că avea dreptate. Într'adevăr făceau prea multă zarvă pentru un copil sărăntoc ca ăsta! Din milă prea mare faţă de biata fată îi luase câmpii inima, cu minte cu tot.

Dela casele frumoase ale inspectorului a mers îngrijitoarea de bolnavi în partea oraşului, unde locuiau lucrătorii, ca să spună Asei, că nu mai este în stare să ducă în îndeplinire toate, după cum şi le doreşte ea; dar nu i-a fost uşor pasul acesta, fiindcă nimenea nu o ştia mai bine decât dânsa ce vrea să însemneze înmormântarea asta pentru biata fată. Pe drum se întâlni cu câteva neveste de ale lucrătorilor, cărora le împărtaşă năcazurile ei. Femeile îi spuseră pe dată că domnul inspector are foarte mare dreptate, că n'are nici un înţeles să faci atâta taravură cu un băiat cerşitor. Le pare, nu-i vorba, rău de biata fetiţă, ziseră ele, dar ar fi prea nefiresc, dacă ai lăsa să orânduiască un copil în felul acesta toate şi de aceea e bine, că nu s'a alege nimic din toată treaba. (Va urma).

Înștiințare cu privire la scrisori. Se face cunoscut, că cu începere dela publicarea acestei înștiințări, ori-ce corespondență, atât a particularilor cât și a autorităților civile, va trebui predată poștei, fără a se închide plicul, scrisă citeț și cel mult pe 2 pagini.

Plicurile se vor lipi numai după cenzurarea de către personalul de cenzură.

Corespondența care se va preda poștei cu plicul lipit mai înainte de a fi cenzurată, sau scrisă neciteț și de mai mult de 2 pagini, se va nimici din oficiu.

Comandantul zonei de supraveghiere.
(ss.) Colonel Marinescu, șeful biroului
(ss) Maior I. Petrescu.

Unde se află Vasilie Stroiescu? Cunoscutul naționalist Vasile Stroiescu, care se află la Paris, unde a spulberat de curând pe calea gazetelor toate calomniile și planurile viclene ale dușmanilor unirii, a trimis zilele acestea unui fruntaș basarabean o însuflețită scrisoare prin care declară că ia parte la programul partidului țărănesc basarabean, dorind să candideze alături de vrednicii țărani moldoveni dela care totdeauna a nădăjduit tot binele românesc.

Schimb de mărfuri cu Ceho-Slovația. În urma înțelegerii stabilite între guvernele ceho-slovac și român, se va organiza regulat schimbul de mărfuri între România și Ceho-Slovația. Întru cât privește România mărfurile pe cari le va trimite vor fi atât din produsele sale proprii cât și marfă în trecere adusă prin Constanța sau din exportul altor țări.

Se va alcătui câte un tren cu circulație normală care va transporta mărfurile la ducere și întoarcere. Imediat ce se va stabili drumul în amănunte, se va fixa ziua plecării.

Primul tren va duce din România, petrol, sare, carne, cereale și va aduce gemuri și alte articole de care se simte mare nevoie.

Punctul de trecere în Ceho-Slovația va fi orașul Ceap.

Cu primul tren va pleca și dl Bohățel, directorul căilor ferate ardelene. Db.

Preluarea teatrului din Cluj. În zilele trecute, dl Caius Brediceanu secretar general dela culte pentru secția artelor frumoase, s'a înfățișat oficios în Cluj la directorul teatrului de-acolo, spunându-i că statul român ia de-acum în stăpânirea sa acest teatru. Directorul a luat la cunoștință cuvintele secretarului Brediceanu și a predat teatrul cu tot ce se ține de dânsul. Astfel rând pe rând ni se face dreptate. Mai înainte am luat universitatea. Acum teatrul. În chipul acesta toate casele de cultura, cari au fost zidite din banii și cu sudoarea noastră, se reîntorc în mâinile acelor, căroro li se și cădea să le aibă.

Dela poștă. Direcțiunea centrală a poștelor, telegrafelor și telefoanelor de spre publicare următoarele:

Incepând cu ziua de 25 Mai a. c. se introduce ciuculația scrisorilor recomandate pe teritoriul ocupat (unit) și în relație cu România-veche. Scrisorile se vor primi numai deschise și până la alte dispoziții posta nu primește răspundere pentru acele și nu dă despăgubire. Pe dosul plicului se va indica adresa trimțătorului.

Deodată cu dispoziția aceasta până la introducerea tarifei din vechiul regat se modifică taxele și anume:

Pentru scrisori până la 20 gr.	— .30 fil.
„ cărți postale	— .20 „
„ imprimare de câte 50 gr.	— .06 „
„ mostre	— .10 „
Taxa de recomandație va fi	— .50 „
Pentru telegrame de cuvânt	— .16 „
dar cel puțin	2.— cor.

Adausul la taxa pentru telegramele primite între 6 și 9 ore p. m. este 2 cor.

Rămân mai departe neschimbate taxele convorbirilor telefonice și taxele la jurnale. Director central al poștelor
Maior m. p.

Producțiune teatrală în Călnic (Jud. Sibiu.) Din îndemnul curat al dragostei față de frații noștri, cari gemeau sub jugul unguresc și sunt siliți a îndura cruzimile și loviturile jandarmilor cu pene de cocoș, învățătorii din comuna noastră au aranjat o producțiune teatrală a 2-a zi de Paști.

Numărul prezent al sătenilor a dovedit că ei au înțeles scopul înalt al teatrului totasemenea și suma care deocamdată se urcă la 670 cor.

Și pe această cale se aduce mulțumită tinerilor diletanți, cari ș'au mântuit așa de frumos rolul avut, tot asemenea dlui inv. Jula și mai ales soției sale, care a avut sarcina grea a instrucției, necrușând astfel nici o oboseală pentru bunareuzință.

Se aduce apoi mulțumită flăcăilor noștri și suprasolvitorilor: Rahovean 60 cor., Botoșoagă 30 cor., Dușe (preot) 24 cor., Ghișoiu 12 cor. și alți, cari cu câte 1—5 cor. au ajutat la sporirea sumei.

Călnic 25 April 1919. Un oaspe

Câte trupe are Antanta la Rin? Gazeta „Liberté” scrie din izvor sigur, că în ținutul Rinului se află o armată de 2.750.000 oameni a cărei menire este să pătrundă numai decât în Germania pentru a o desarma, în cazul când aceasta nu s'ar învoi să primească condițiile ce i-s'au pus.

Demobilizarea armatei germane. Ministru de război german a spus, că acum sunt demobilizați 2.115.000 oameni nefiind sub arme de cât 210.000 oameni. În cel mai scurt timp efectivul va fi redus la 100.000 oameni.

Cei interesați pentru despăgubiri. Terminul pentru înaintarea declarațiilor de despăgubire de războiu se prelungește până la 1 Iulie a. c. Toți cei interesați sunt din nou încunoștințați, că declarațiile trebuie înaintate nu la resortul finanțelor, ci la comisiunile locale de pe lângă prefecturi.

Ce zic polonii despre România? Corespondentul din Paris al gazetei „L' Orient” a avut o convorbire cu d. Paderewski. Aceasta a spus că „interesele României și ale Poloniei sunt comune și că prin interese comune înțelege că vom avea în fața noastră pe aceiași dușmani contra căroro România și Polonia trebuie să formeze un zid, pentru a scuti Europa de o nouă nenorocire”.

D. Paderewski a mai spus ca regina Maria și dl Brătianu au arătat trebuința unei strânse unități de vederi între Polonia

și România, iar pe această cale ne vom îndruma spre o înțelegere adevărată.

Revărsări de ape în România veche. Apele Oitului revărsându-se au inundat 90 hectare grădini de zarzavat, 100 hectare livezi de fân, 40 pogoane arături ale obștei Lița din județul Teleorman, peste 20 h. a. vii, 200 hectare arabile ale locuitorilor, 30 h. a. rapiță, 190 h. a. grâu și alte 150 h. arabile.

Apele au înconjurat 400 oi, 4 boi, 3 cai și 4 bivolițe aflate la pășune.

Apele sunt în creștere.

Apele Dunărei asemenea crescând în ultimul timp, s'au revărsat în multe părți pe o întindere de 15—20 klm în afara de albia fluviului.

La Giurgiu, unde afunzimea Dunărei era la 19 Februarie de 1.60 e acum de 7 metri. Partea apuseană a portului Ramadan a devenit aproape o insulă.

Dacă apele continuă să crească câteva zile încă, întregul port va fi înecat.

Pagubele produse de inundațiuni sunt enorm de mari.

Plantele de leac comoara săracilor.

Mama secării,

numită pe alocuri cornul-secării, cloțu-babei (latinește *Claviceps purpurea Tul.*) este un burete stricăcios, care se face pe spicele de secară. În locul grăunțelor găsim ici-colo în spic cornițe negre ori violetii, mai mari decât grăunțele. Ajungând în pâne ele produc boale primejdioase.

Pentru aceea e bine să culegem cu 6—10 zile înainte de seceriș ori cel puțin la imblătit colții aceștia dintre grăunțe ori din ciurul mașinei. Îi uscăm la umbră și îi punem pentru vânzare în saci ori în lădițe. Se plătește foarte bine. În timpuri de pace cu 150—180 cor. maza metrică.

12. Coada vacii.

lumânărița sau coada lupului, corovaticul, se chiamă românește mai multe plante asemănătoare, ce poartă numele latinesc *Verbascum Thapsus L.* *Verbascum thapsiforme Schrad* și *Verbascum plomoides L.*

Florile acestea cresc pe lângă drumuri, pe locuri necultivate, nisipoase, pietroase, pe pășuni, dar și prin sămănături. Uneori cresc și la 1½ de înalte. Cotorul și frunzele sunt lănoase. Florile stau înșirate și îngrămădite în partea de sus a cotorului, sunt galbene și apar din Iulie până în Septembrie.

Numai florile acestea trebuie să le adunăm, des de dimineață, când nu mai sunt însă înrouate și le uscăm într'o odă caldă ori în pod. Abia din 7—8 kg. rămâne 1 kg. de marfă uscată, dar apoi se și plătește foarte scump.

Trebuie s'o ținem însă la un loc uscat și bine trebuie s'o împachetăm și când o trimitem pe poștă.

O putem foarte ușor și cultiva prin locuri pustii, sărăcăcioase, sămănându-o în rânduri dese. În anul al doilea înfloreste din belșug.

Ca leac de casă folosesc mult nemții ceaiul de lumânăriță împotriva răcelii, a tusei; praful îl trag pe nas când sunt întrognați și îl pun și pe răni ce se vindecă greu.
Dr. Al. Borza.

CONSILIUL DIRIGENT.

PROECT DE DECRET-LEGE PENTRU REFORMA AGRARĂ.

Indreptățirea și măsura exproprierii.

§ 1.

În temeiul art. V. a decretului-lege Nr. 3632 din 11/25 Decembrie 1918 și în conformitate cu punct 5. al articolului III. din rezoluția adunării naționale a tuturor românilor din Transilvania, Banat și părțile ungurene locuite de Români, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noembrie 1 Decembrie 1918, se declară dreptul statului de expropriere pentru cauză de utilitate publică, în măsura și condițiunile cuprinse în decretul-lege de față:

1. Pentru a se spori, complecta și integra economică, proprietățile rurale țărănești.

2. Pentru a se promova intensificarea economiei rurale, lăsându-se ori creindu-se după împrejurări proprietăți și ferme de model.

3. Pentru a se înlesni dezvoltarea industriei naționale și a gospodăriilor de muncitori și industriași, oprindu-se astfel de terenuri pe seama existentei ori viitoarei industrie a căror circumstanțe geografice și geologice indică incontestabil această calitate a lor.

§ 2.

În scopul acesta se expropriază:

1. în întregime:

a) proprietățile rurale fără deosebire de caracter și întindere ale supușilor statelor străine, fie că sunt străini prin originea lor, fie că au devenit străini prin căsătorie sau alt mod, sub acest raport considerându-se străini, toți acei locuitori ai Transilvaniei, Banatului și ai părților ungurene unite cu România, cari până în termenul ce se va stabili în decretul-lege, privitor la cetățenie, nu își vor declara cetățenia română, ori având numai proprietăți în acest teritoriu, nu vor opta această cetățenie.

b) proprietățile rurale fără deosebire de caracter și întindere ale tuturor persoanelor morale, publice și private, instituțiuni, corporațiuni, fundațiuni, banci, întreprinderi, etc. ale căror domiciliu sau teren propriu de activitate zace în afara de teritoriul României întregite,

c) proprietățile rurale fără deosebire de caracter și întindere ale absenteiștilor, intrând în această categorie și în viitor acele moșii ale căror proprietari vor petrece în câte 5 ani consecutivi mai mult de jumătate de an afară de hotarele României întregite, fără cauză aprobată de forurile competente,

d) proprietățile cu întindere mai mare de 20 jug. cat. care după 20 Iulie 1914 au trecut în mâinile unor proprietari cari mai înainte nu se ocupau cu economia rurală.

2. Întreg terenul cultivabil:

a) aparținător proprietăților rurale ale tuturor subiectelor de sub 1. b) chiar și când domiciliul lor ar fi între granițele României întregite, făcându-se excepție numai cu acele moșii și părți ale lor cari servesc vreun scop special științific, artistic, educativ sau economic național. În orice caz vor fi scutite pământurile comunităților bisericesti până la maximul de 32 jug. cat. pentru fiecare comună (parohie) bisericască,

b) din moșiile interzișilor și curanzilor întrucât nu au descedenți,

c) din acele moșii cari în cursul anilor 1905—1918 au fost date 10 ani consecutivi în arândă, cu excepția dacă proprietarii au fost minori, dară ajungând majori și expirându-le contractele și-au luat moșiile în lucrare proprie. Nu vor beneficia de această excepție proprietarii minoreni a acelor moșii cari și înainte de a trece în proprietatea lor au fost date cel puțin 5 ani consecutivi în arândă.

3. Din terenurile cultivabile ale tuturor proprietăților rurale, oricine ar fi proprietarul lor și oricare ar fi capacitatea lui juridică sau caracterul imobilului expropriat, partea întrecătoare peste 500 (cincisute) jug. cat.

Sub acest maxim și până la 200 jug. cat. expropriere se va face proporționat: dacă terenul cultivabil are o întindere de 400—500 jug. cat., se vor putea expropria 100 jug. cat., pe lângă o întindere de 300—400 jug. cat. 80 jug. cat., iar pe lângă o întindere de 200—300 jug. cat. 60 jug. cat.

§ 3.

Se socotește ca pământ cultivabil în înțelesul decretului-lege de față tot terenul pe care s'au făcut până azi arături, locurile de fâneațe și pășunile.

§ 4.

Se va putea trece cu expropriere și sub limita de 200 jug. cat. în baza unei prealabile învoiri pe care o vor da șefii resorturilor de Agricultură, Industrie, Ocrotiri sociale și Finanțe în comun acord, în acele comune ori regiuni unde lipsește pământul necesar pentru ajungerea scopurilor fixate în § 1 pct. 1 a acestui decret-lege, în vederea cererilor de pământ ale invalizilor, orfanilor și văduvelor de războiu, mai departe acolo unde este nevoie de locuințe și lipsește pământul necesar pentru ajungerea scopurilor fixate în pct. 3 § 1 a acestui decret-lege, în sfârșit prefutindenea unde lipsa de izlaz a populației va reclama aceasta.

Însă expropriere în scopul sporirii locuințelor nu se va putea face decât într'o rază de până la cel mult 600 metri în comunele rurale și 1000 m. în comunele urbane (orașe), socotind ca punct de plecare al acestei raze limita intravilanului comunal. În ambele cazuri la cererea celui expropriat i-se va oferi, dacă împrejurările permit, alt teren, după putință echivalent și în hotarul comunei.

§ 5.

Proprietarului îi revine dreptul să aleaga partea de moșie neexpropriată, condiționată fiind alegerea lui de momentul, ca partea ce rămâne sătenilor, să poată fi economică bine folosită. Tot asemenea nici proprietarul nu poate fi expropriat altfel, decât așa, că partea ce rămâne să formeze un întreg economic cu investițiile economice principale aflătoare pe moșie.

§ 6.

Moșiile aceluiaș proprietar aflătoare în mai multe comune vor fi considerate ca una, rămânându-i proprietarului dreptul să aleagă care moșie, ori parte de moșie să-i rămână liberă de expropriere.

Vor trebui însă asemenea considerate ca o unitate toate acele părți de moșii, cari după 18 Octomvrie 1918 au fost rupte din unitatea moșiei, astfel că este evidentă zădărnicierea împărțării poporului cu pământul necesar în cadrele reformei agrare.

§ 7.

Conproprietarii unei unități de moșii vor avea dreptul să-și rezerve unul fiecare partea maximală de 500 jug. scutită de expropriere.

Dacă însă conproprietatea s'a tradus în registrele fonciare, în baza unui contract încheiat după termenul de 18 Oct. 1918 și e evident că această transcriere e în detrimentul împărțării sătenilor, atunci această trecere va fi considerată de nulă și neavenită, rămânând ca proprietatea originală să beneficieze singură de maximul inexpropriabil.

Persoanele morale vor fi considerate ce privește maximul scutit, drept o singură persoană.

§ 8.

Când vreun proprietar va fi expropriat din întreaga moșie aflătoare în hotarul unei comune, vor trebui să fie expropriate și zidirile și terenurile nesupuse exproprierii aparținătoare acelei moșii, la cererea proprie. Asemenea și la expropriere terenurilor sub 500 jug. cat. nu se va putea expropria decât în întregime împreună cu toate supraedificatele, dacă proprietarul va cere. Dacă în aceste cazuri Banca Agrară nu va putea să valorizeze intravilanul, supraedificatele și părțile neexpropriate ale moșiei, prețul acestora va cădea în sarcina statului (fondul de expropriere).

§ 9.

Viile și grădinile de zarzavaturi și pomi, asemenea pășunile comunale și posesorale nu vor cădea sub expropriere, nici nu vor putea fi socotite în întinderea arealului de expropriat.

Nu sunt supuse exproprierei în general pădurile și pășunile de munte și acestea întrucât legea nu dispune altfel, nici nu vor fi socotite în arealul supus exproprierei.

Acolo însă unde interesul populației va cere, vor putea fi expropriate și păduri și pășuni de munte dar astfel numai, ca atât părțile expropriate cât și cele rămase neexpropriate să poată fi exploatare economice. Astfel de teritorii să vor ceda însă numai comunelor, composesoratelor, obștilor, ori cooperativelor în comună și indivizibilă proprietate sau folosință, rămânând ori sub controlul ori spre scopurile mai sus amintite în proprietatea statului.

Acolo unde lipsa de pământ cultivabil este atât de mare încât nu poate fi îndestulată altfel, vor putea fi expropriate schimbându-li-se caracterul chiar și păduri, dar numai dacă interesele economice naționale admit aceasta și după ce vor fi ascultate organele silvice.

§ 10.

Împreună cu imobilele expropriate se vor putea expropria:

a) în folosul statului:

drepturile de apă, de vamă și orice prerogative,

b) în folosul comunei căreia sau cărora aparțin noii proprietari sau în folosul tovărășilor:

toate fabricile, instalațiile și orice stabilimente și drepturi aflătoare pe terenurile expropriabile.

Impărțirea pământului expropriat.

§ 26.

Treptat cu operațiunile de expropriere Consiliul regnicolar, va lua măsuri, ca cu ajutorul „Băncii Agrare“, să înceapă operațiunile de parcelare a terenurilor expropriate și vânzarea lor către săteni.

§ 27.

„Banca Agrară“ se va îngriji să constituie după posibilitate tovărășii pentru luarea în folosință a pământurilor expropriate, până la îndeplinirea împărțirii pământului. Aceste tovărășii vor trebui să cuprindă în marginile moșiei pe sătenii cultivatori de pământ, cari nu au în proprietatea lor pământ îndestulitor. Unde nu se vor putea constitui tovărășii prin „Banca Agrară“, pământurile expropriate se vor da în arândă sătenilor pe lângă răspundere solidară garantată și de bancă.

§ 28.

Până la terminarea lucrărilor de expropriere și achitarea prețului, tovărășiile respective sătenii arândași cu răspundere solidară vor plăti proprietarului pentru folosință o arândă corăspunzătoare, care nu va putea fi mai mare decât aceea fixată în contractele în vigoare. Prețul arândii pentru pământurile cari de prezent nu sunt date în arândă îl statorțește comisiunea județană. Cei nemulțumiți cu arândă statorită de comisiunea județană vor putea apela în termen de 8 zile la Consiliul regnicolar.

§ 29.

Arândă se va socoti pe anul economic cu începerea dela 1 Noemvrie. Dacă tovărășii sau sătenii arândași nu vor plăti proprietarului prețul statorit la timp, „Banca Agrară“ va fi obligată a-l achita rămânând ea la rândul ei să urmărească tovărășii și sătenii pe baza extrasului din cărțile sale, pe cale administrativă.

§ 30.

Pentru arături, sămănături și investiții proprietarul va primi despăgubire. Valoarea inventarului mișcător asemenea i se va plăti în bani la luarea în folosință a moșiei, după prețurile actuale. Dacă sătenii arândași nu vor avea bani deajuns să răscumpere inventarul, banca va trebui să le crediteze.

§ 31.

Contractele de arândă a moșiilor supuse exproprierei, se desființează cu deplin drept pentru partea dată în folosință sătenilor, reducându-se proporțional și arândă, fără nici un fel de pretenziuni din partea arândașului sau a proprietarului față de săteni sau bancă, afara de cele fixate în decretul-lege de față.

Sunt reziliate de drept în întregime, contractele de arândă făcute pentru moșiile în cari arândașii nu au intrat în stăpânire.

Plătirea prețului de expropriere.

§ 32.

Plata prețului convenit proprietarului expropriat se va face în obligațiuni de răscumpărare a imobilelor, amortizabile în cel mult 50 ani și purtătoare de dobândă de 4% pe an.

Valoarea nominală este socotită la plată drept valoare reală. Obligațiunile vor fi vinculate pe 10 ani.

§ 33.

Plata prețului pentru fiecare proprietate se va face îndată ce va fi statorit definitiv prețul de expropriere și va fi preluată moșia. Arândă anticipată proprietarului de fostul arândaș se va subtrage și se va reinapoi.

§ 34.

Pentru a ușura operațiunile de expropriere și împărțire a pământului, statul va pune la dispoziția băncii suma de 25 milioane Lei. Statul va garanta plătirea obligațiunilor de răscumpărare și va contribui cu 25% din prețul cumpărării imobilelor, la împărțirea cu pământ a celor lipsiți de mijloace suficiente ca să-și poată începe gospodăria. Asupra acestei contribuii va hotări din caz în caz comisiunea județană respective Consiliul regnicolar. Totdeauna va contribui statul cu 25% a prețului de cumpărare la colonizări.

§ 35.

Proprietarul este îndatorat să-și ridice singur titlurile dela casa băncii sau locurile designate de aceasta. Banca este datoră a înștiința pe proprietari în scrisoare recomandată despre asemnarea întămplată.

§ 36.

La ridicarea titlurilor banca va cere dovada identității și a autorizației personale prin act public.

§ 37.

Dacă imobilul este în povorat banca va reținea tot prețul exproprierei și va aviza judecătoria de ocol ca autoritate de carte funduară, cerând seriarea pretensiunilor după normele legilor în vigoare. Interesele scadente dela ziua fixată în paragraful 33 revin proprietarului.

§ 38.

Orice acțiune de revendicare, urmăriți imobiliare sau de venite, precum și orice drepturi reale de pe imobile vor trece pe contravaloarea lor, neschimbând această împrejurare competența judecătorei. Imobilele expropriate vor fi trecute în baza hotărârilor executorii a comisiunilor județene sau a curților de apel și în virtutea legii fără orice alt document pe „Banca Agrară“, libere de orice sarcini, taxe sau timbre. Sătenii împărțâșiți cu pământ vor plăti însă timbrele și taxele de transcriere normate în legile în vigoare, atât după prețul imobilelor primite, cât și după restul prețului de cumpărare întăbulat în favorul băncii.

§ 39.

Banca „Agrară“ nu va putea cere altă garanță pentru prețul imobilelor predate sătenilor decât răspunderea personală a celui împărțâșit și asigurarea ipotecară prin imobilul predat.

Ospitiul de stat al alienațiilor în Sibiu.

Ingrijitori de bolnavi

află aplicare la ospitiul de alienații din Sibiu. Vor fi aplicați bărbați și femei știutori de carte, cari se vor prezenta personal la direcțiunea ospitiului Str. Altenberg 4 provazuți cu carte de serviciu, ori atestat comunal.

Leafa 74 până la 112 cor. lunar. viftul și cuartir și pe săptămână o zi liberă

162 3-3

Direcțiunea ospitiului.

Tipografia și Librăria Săteanului

se numește noua tipografie românească, împreună cu librărie care s'a deschis acum în frunțașă comuna Săliște (județul Sibiu).

Librăria e provăzută cu toate cărțile scrise de frunțașii slovei românești. Cărți de școală, economic, istoric, povești și poezii. Pagini alese din războiul de glorie al neamului nostru. Cărți de rugăciuni și icoane, calendare, plicuri, hărți, ilustrate și alte multe articole de scris, cari se țin de librărie.

Tipografia primește spre lucrare tot felul de tipărituri ca bilete de vizită, de cununie, de botez, de moarte, invitări, afișe, cu un cuvânt tot ce se ține de breasla tiparului

Obștea românească este rugată să dea tot sprijinul acestei întreprinderi naționale.

Cu stimă

164 2-3

Tipografia și Librăria Săteanului
Săliște județul Sibiu.